

Приймак В.О., канд. істор. наук, ст. викладач
кафедри історії України та археології,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кирикилиця В.В., канд. пед. наук, доцент
кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Онищенко І.А., ст. викладач
кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Міжкультурний діалог в умовах інтернаціоналізації вищої освіти

Сучасна освіта вважає одним із найважливіших завдань виховання такої особистості, яка має бути не лише «людиною культурною», а, по суті, «людиною полікультурною» та полімовною. Тому, що для сучасного світу характерними є процеси інтернаціоналізації та глобалізації. А вони потребують налагодження контактів на міжнародному рівні, в межах міжкультурної комунікації.

Комунікація, взагалі, дає змогу обмінюватися інформацією, досвідом та є способом налагодження контактів. Її ефективність залежить від спроможності усіх учасників цього процесу зрозуміти одне одного.

Адже, феномен людського спілкування, містить, іноді, значні відмінності: в цінностях, уявленнях, стандартах, моделях мислення та поведінки, які властиві представникам різних народів і різних культур. До того ж, у сучасному світі, часто, існують проблеми конфронтації різних расових та етнічних груп. Отже, налагодження нормальної міжкультурної комунікації сприяє попередженню та усуненню міжкультурних непорозумінь та конфліктів. Для цього необхідним є вивчення взаємозв'язку між культурою та комунікацією через виявлення притаманних різним народам культурних моделей.

Аналіз досліджень дозволяє зробити висновок, що на сучасному етапі існує багато підходів щодо визначення поняття «міжкультурна комунікація». Навіть, єдина національна культура не є однорідною. Культурне розмаїття українського суспільства, зокрема, спонукає кожного індивіда до конструктивної взаємодії, до формування в собі позитивного ставлення до представників інших народностей, до розвитку знань про культури, що його оточують.

М'язова І. Ю. вважає, що взаємодія з іншою культурою вимагає певних знань та умінь, зосередженості на успадкованих та усталених нормах соціальної практики людей, які належать до різних національних та етнічних спільнот [4, с. 10]. Характерною рисою міжкультурної комунікації є усвідомлення відмінності самого партнера, а також відмінності його мотивацій [2, с. 26].

Національна вища освіта переходить у глобальний міжнародний і міжкультурний вимір, що зумовлено потребою підвищення якості освіти і

науки для всіх студентів і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Суттєвий вплив на міжкультурну взаємодію у глобальному масштабі має інтернаціоналізація вищої освіти в Україні, яка стає повсякденням і привертає все більшу увагу в професійних колах і в середовищі громадянського суспільства. Важливим є економічне обґрунтування інтернаціоналізації вищої освіти, що проявляється у перевагах для національної економіки та окремих університетів унаслідок експорту освітніх і дослідницьких послуг, залучення іноземних студентів, талановитих викладачів і науковців, можливості отримання грантового фінансування як студентами і викладачами, так і університетами [1, с. 12].

У контексті європейського освітнього виміру інтернаціоналізація освіти забезпечує: озброєння молоді знаннями, потрібними їй, щоб бути мобільною, зокрема у працевлаштуванні; сприяння розвитку демократичного суспільства, що ґрунтується, зокрема, на спільних знаннях і взаємоповазі, а також на боротьбі з расизмом, ксенофобією і антисемітизмом; ознайомлення зі спільною спадщиною й різноманітністю європейських культур [5, с. 23].

В умовах перетворення мобільності на істотну ознаку способу життя освіченої людини, інтернаціоналізація вищої освіти стає одним з ключових векторів розвитку університетської діяльності, яка спрямована на введення міжнародного компонента в усі сфери життєдіяльності університетів з метою якісної підготовки фахівців і формування полікультурної особистості.

Знання цінностей світової культури, на які орієнтуються особистість у власному інтелектуальному розвитку, сприяє проведенню міжкультурного діалогу. Відповідно до цих орієнтацій формується загальний світогляд і локальна його складова – громадянська позиція. Остання передбачає безсумнівну законслухняність і патріотизм, оскільки фахівець працює для конкретної держави, підкоряючись її законам і попередньо згоджуючись (за теорією політології) на можливі тимчасові обмеження (скажімо, в умовах ісламської країни). До цього варто додати готовність працювати в колективі, виявляючи толерантне ставлення до колег і дотримуючись корпоративної етики, тобто потрібно поважати цінності колективу, його традиції й порядок діяльності та співіснування [3, с. 25-26].

Дослідниця М. Л. Яковлева вважає, що важливість формування загальнокультурної компетентності сучасних студентів зумовлена такими чинниками: глобалізацією суспільного життя; розвитком міжнародних зв'язків у всіх галузях діяльності, що вимагає розуміння культур різних народів, їх національних традицій, особливостей мультикультурного світу та вміння жити в ньому; потребою підвищення конкурентоспроможності фахівців, їхньої адаптованості до сучасного світу; переорієнтацією на фундаментальні цінності світової культури в поєднанні зі збереженням національної самобутності у зв'язку з інтеграцією України у світовий освітній простір [6, с. 4].

Впродовж останніх років інтернаціоналізація вищої освіти є однією з найважливіших сфер діяльності ВНУ імені Лесі Українки, результатом якої є підвищення міжнародного престижу університету як провідного ЗВО регіону.

Університет є одним із лідерів в Україні щодо рівня забезпечення академічної мобільності і одним із перших університетів, який започаткував програму «Подвійний диплом», згідно з якою студенти паралельно навчаються у двох вишах та отримують два дипломи. Університет бере активну участь у програмі Еразмус+, що передбачає обмін студентів, викладачів та науковців країн – членів Європейського Союзу. Також запроваджено дуальну форму здобуття освіти, перевагою якої є поєднання навчання студентів у закладах освіти з практичними заняттями на робочих місцях для набуття певної кваліфікації. Навчаючись за кордоном, студенти мають можливість безкоштовно прослухати лекції, поспілкуватися з європейськими студентами, що сприяє глибшій культурній інтеграції.

Важливо, що з великого розмаїття світових культур, більшість із них базується на платформі миру і містять ідеї єдності людства, поваги до життя кожної людини, до її свобод; сповідують віротерпимість, солідарність, турботу про навколишнє середовище. Це дозволяє сприяти збільшенню простору справедливості й зменшенню нерівності, а також утвердженню ідеалів взаєморозуміння, терпимості й солідарності між всіма цивілізаціями, народами та культурами.

Список використаних джерел

1. Гайдукова О. О., Ніколенко Є. Я., Кратенко Г. С. Досвід медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в галузі інтернаціоналізації: сприятливі фактори та обмеження. *Медична освіта*. 2021. № 1, С. 11-16.
2. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6), С. 23-30.
3. Кругла Н. А., Фролова М. Е. Загальнокультурні й фахові компетенції українських студентів: кореляції та відмінності. *Народна освіта*. 2017. Вип. 2. С. 23-28.
4. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*, 2006. № 8, С. 108–113.
5. Оксенчук Н. В. Проблема полікультурної підготовленості педагога до інтернаціоналізації освіти в контексті Європейського освітнього виміру. *Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи* : матер. II міжнар. наук.-практ. конф. Маріуполь : МДУ, 2018. С. 15-18.
6. Яковлева М. Л. Формування загальнокультурної компетентності студентів економічних спеціальностей вищих технічних навчальних закладів: дис. канд.пед. наук : 13.00.03. Кіровоград, 2012. 302 с.